

3. pôstna nedeľa

Ex 3, 1–8a, 13–15
Ž 103, 1–2, 3–4, 6–7, 8, 11
1 Kor 10, 1–6, 10–12
Lk 13, 1–9

V tomto treťom týždni duchovnej cesty Pôstom nám čítania z Písma pripomínajú to, čo by sme mohli nazvať „Mojžišova etapa“ dejín spásy, a tiež tému pokánia počas tohto svätého obdobia.

Knihá Deuteronomium / Dt 26, 4–10

Mojžiš pásol ovce svojho testá, madiánskeho kňaza Jetra. Keď raz hnal stádo za púšť, prišiel k Božiemu vrchu Horeb. Tam sa mu zjavil anjel Pána v plameni ohňa, čo šľahal z trňového kra. Videl, že ker horí plameňom, a nezhára. Mojžiš si povedal: „Pôjdem sa pozrieť na tento zvláštny jav, prečo ker nezhára.“ Keď Pán videl, že sa prichádza pozrieť, Boh ho z trňového kra oslovil: „Mojžiš, Mojžiš!“

On odpovedal: „Tu som.“ Pán povedal: „Nepribližuj sa sem! Zobuj si z nôh sandále, lebo miesto, na ktorom stojíš, je zem svätá.“ A pokračoval: „Ja som Boh tvojho otca, Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba.“ Mojžiš si zakryl tvár, lebo sa neodvážil hľadieť na Boha.

A Pán mu povedal: „Videl som utrpenie môjho ľudu v Egypte a počul som jeho kvílenie pre tvrdosť jeho poháňačov. Poznám jeho bolesť a zostúpil som, aby som ho vyslobodil z rúk Egypťanov a vyviedol z tej krajiny do krajiny dobrej a rozľahlej, do krajiny, ktorá oplýva mliekom a medom.“

Mojžiš povedal Bohu: „Ja pôjdem k synom Izraela a poviem im: Poslal ma k vám Boh vašich otcov. A čo im poviem, keď sa ma opýtajú: „Ako sa volá?““ Boh povedal Mojžišovi: „Ja som, ktorý som.“

A dodal: „Toto povieš synom Izraela: Ten, ktorý je, ma k vám poslal.“

A Boh Mojžišovi ešte povedal: „Toto povieš synom Izraela: Pán, Boh vašich otcov, Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba, ma k vám poslal. Toto je moje meno naveky a takto ma budú volať po všetky pokolenia.“

Prvé čítania v pôstnom období nám majú pomôcť naučiť, príp. prinajmenšom nám pripomenúť hlavné črty Božích dejín spojené s ľuďmi Izraela. Minulý týždeň sme čítali o „zmluve medzi kusmi“ v Genezis 15, ktorá nám pripomínala „Abrahámovu štádiu“ alebo „patriarchálne štádiu“ dejín spásy. Tento týždeň nám prvé čítanie, žalm a druhé čítanie pripomínajú „Mojžišovú etapu“ – exodus z Egypta, prechod cez Červené more, cestu na Sinaj, odovzdanie zákona, putovanie púšťou a nakoniec Mojžišovu smrť na hraniciach zaslúbenej zeme.

Ak si prečítame širší kontext oboch pasáží, uvidíme spojenie medzi prvým čítaním z minulého a tohto týždňa. Minulý týždeň, keď Boh uzavrel zmluvu s Abrahámom, predpovedal mu, že jeho potomkovia zostúpia do Egypta a stanú sa tam veľmi početnými, kým ich Boh nevyvedie do krajiny Kanaán („zaslúbenej zeme“). Na začiatku Exodusu (1, 7) zisťujeme, že Abrahámovi potomkovia sa v Egypte skutočne stali veľmi početnými a teraz, v Knihe Exodus 3, pozorujeme, ako Boh koná, aby splnil svoj sľub Abrahámovým potomkom tak, že im pripravuje vysloboditeľa, Mojžiša. Boh tu koná, aby dodržal svoju zmluvu. To je pointa opakovania titulu ako „Boha Abraháma, Boha Izáka a Boha Jakuba“, teda Boha, ktorý uzavrel zmluvu s patriarchami.

Mojžiš nám bol predstavený v Knihe Exodus 2 a pamätáme si zákulisie jeho príbehu: keď sa ako dieťa niesol po Níle, našla ho a vychovávala faraónova dcéra a zdalo sa, že je predurčený na vysokú pozíciu na faraónovom dvore. Dostala ho však jeho prudká povaha. Zabil egyptského dozorcú a musel utiecť z Egypta ako zradca a vrah. Bolo Božím „plánom A“ na záchranu Izraela, že keď príde čas, Mojžiš využije svoj vplyv na dvore a pokojne oslobodí ľudí? Pokazila Mojžišova nátura „plán A“? Ak áno, nebol by to jediný čas v dejinách spásy, v ktorom Boh pracoval s chybami a zlyhaniami svojich ľudských partnerov a tomu prispôbil svoj plán spásy.

V každom prípade Mojžiš v dnešnom čítaní klesol do nízkeho postavenia pastiera, do zamestnania, ktoré bolo v egyptskej kultúre tak opovrhované, že Egyptania by s takýmito mužmi ani nejedli (Gn 43, 32; 46, 34). Uprostred Mojžišovej skromnej existencie sa mu však zjavuje Boh. Plameň Božej prítomnosti – ten istý plameň, ktorý žiaril v pochodni a dymiacej peci z minulého týždňa — sa objavuje opäť, v kríku. Mojžiš ustúpi, aby si ker pozrel, a očitne sa v samotnej Božej prítomnosti. Po tom, ako je Bohom poverený vyvieť Izraelitov z Egypta, Mojžiš si žiada poznať Božie meno.

Je potrebné povedať pár slov o pojme „meno“ v hebrejskom myslení. Starovekí Izraeliti nemali rozvinutú filozofickú školu alebo terminológiu, ale to neznamená, že boli neschopní hlbokého myslenia, teologického aj filozofického. V hebrejskej kultúre označovalo „meno“ podstatu alebo bytie osoby, nielen fonetickú jednotku, ktorá sa používa na jeho alebo jej označenie. Preto existuje niekoľko pasáží Písma, kde je „meno“ Boha alebo niekoho iného v skutočnosti skôr popis vlastností alebo podstaty osoby než skutočný titul alebo tituly (pozri Ex 34, 5–7; Iz 9, 6).

Boh teda zjavuje svoje meno Mojžišovi ako „Ja som, ktorý som“, čo sa dá povedať aj ako: „Ja som jediný skutočne existujúci; Ja som Boh, ktorý existuje, ktorý je.“ Z toho vyplýva, že iní bohovia neexistujú, alebo aspoň neexistujú ako Boh, aj keď majú nejakú nižšiu existenciu ako démoni alebo duchovia. Kým neskorší grécky filozofický koncept „nutného súcna“ ešte v tomto bode neexistuje, Boh sa identifikuje Mojžišovi ako jediná nevyhnutná bytosť, jediný, kto existuje sám o sebe, a preto je zdrojom existencie pre všetky ostatné bytosti.

Keď sa Richard Dawkins a iní novodobí ateisti posmešne pýtajú otázku: „Kto stvoril Boha?“, ukazujú len akýsi druh pubertálnej neznalosti filozofického a teologického konceptu „Boha.“ Boh je podľa definície večné Bytie, bytosť, ktorá vždy existovala a nevznikla vďaka nejakej predchádzajúcej alebo väčšej príčine. Logicky musí existovať nejaká taká bytosť, pretože jedinou ďalšou alternatívou pre vznik vesmíru je nekonečná súslednosť dočasných príčin, čo jednoducho nie je možné. Nekonečný reťazec príčin vedúcich k nejakému momentálne existujúcemu stavu by bol „nekonečným“ reťazcom, ktorý sa práve končí – čo je v rozpore so samotnou definíciou „nekonečného“, čo znamená „bez konca.“ Nekonečný rad príčin je teda logicky nemožný, najhorší druh nemožnosti, ako štvorcový kruh alebo ženatý starý mládenec. Môžeme teda s istotou vedieť, že existuje Boh, chápaný ako večná bytosť, ktorá spôsobuje existenciu iných bytostí, ale sama nie je zapríčinená žiadnou inou realitou.

Hoci pravé Božie „meno“ je „Ja som, ktorý som“, toto meno zverené Mojžišovi, aby ním Izraeliti označovali Boha, je v skutočnosti forma hebrejského slovesa „byť“, čo znamená „On je“. Toto meno sa v hebrejčine hláskuje spoluhláskami JHVH. V niektorých starších anglických Bibliách bolo toto meno prepísané ako „Jehova“ (o tom viac neskôr). Vo väčšine súčasných anglických Biblií sa Božie meno JHVH vyjadruje ako LORD (PÁN) s veľkými písmenami.

Druhé prikázanie zakazuje zneužívať Božie meno. Neskôr v židovskej histórii (po babylonskom zajatí) Židia úplne prestali používať Božie meno, aby sa vyhli jeho zneužitiu. Keď pri hlasnom čítaní Písma natrafili na Božie meno JHVH, namiesto neho povedali hebrejské slovo adonai, „Pán.“ Toto je pôvod nášho označenia Boha a Ježiša Krista ako „Pán“.

V každom prípade Mojžiš v dnešnom čítaní klesol do nízkeho postavenia pastiera, do zamestnania, ktoré bolo v egyptskej kultúre tak opovrhované, že Egyptania by s takýmito mužmi ani nejedli (Gn 43, 32; 46, 34). Uprostred Mojžišovej skromnej existencie sa mu však zjavuje Boh. Plameň Božej prítomnosti – ten istý plameň, ktorý žiaril v pochodni a dymiacej peci z minulého týždňa — sa objavuje opäť, v kríku. Mojžiš ustúpi, aby si ker pozrel, a očitne sa v samotnej Božej prítomnosti. Po tom, ako je Bohom poverený vyvieť Izraelitov z Egypta, Mojžiš si žiada poznať Božie meno.

Je potrebné povedať pár slov o pojme „meno“ v hebrejskom myslení. Starovekí Izraeliti nemali rozvinutú filozofickú školu alebo terminológiu, ale to neznamená, že boli neschopní hlbokého myslenia, teologického aj filozofického. V hebrejskej kultúre označovalo „meno“ podstatu alebo bytie osoby, nielen fonetickú jednotku, ktorá sa používa na jeho alebo jej označenie. Preto existuje niekoľko pasáží Písma, kde je „meno“ Boha alebo niekoho iného v skutočnosti skôr popis vlastností alebo podstaty osoby než skutočný titul alebo tituly (pozri Ex 34, 5–7; Iz 9, 6).

Boh teda zjavuje svoje meno Mojžišovi ako „Ja som, ktorý som“, čo sa dá povedať aj ako: „Ja som jediný skutočne existujúci; Ja som Boh, ktorý existuje, ktorý je.“ Z toho vyplýva, že iní bohovia neexistujú, alebo aspoň neexistujú ako Boh, aj keď majú nejakú nižšiu existenciu ako démoni alebo duchovia. Kým neskorší grécky filozofický koncept „nutného súcna“ ešte v tomto bode neexistuje, Boh sa identifikuje Mojžišovi ako jediná nevyhnutná bytosť, jediný, kto existuje sám o sebe, a preto je zdrojom existencie pre všetky ostatné bytosti.

Keď sa Richard Dawkins a iní novodobí ateisti posmešne pýtajú otázku: „Kto stvoril Boha?“, ukazujú len akýsi druh pubertálnej neznalosti filozofického a teologického konceptu „Boha.“ Boh je podľa definície večné Bytie, bytosť, ktorá vždy existovala a nevznikla vďaka nejakej predchádzajúcej alebo väčšej príčine. Logicky musí existovať nejaká taká bytosť, pretože jedinou ďalšou alternatívou pre vznik vesmíru je nekonečná súslednosť dočasných príčin, čo jednoducho nie je možné. Nekonečný reťazec príčin vedúcich k nejakému momentálne existujúcemu stavu by bol „nekonečným“ reťazcom, ktorý sa práve končí – čo je v rozpore so samotnou definíciou „nekonečného“, čo znamená „bez konca.“ Nekonečný rad príčin je teda logicky nemožný, najhorší druh nemožnosti, ako štvorcový kruh alebo ženatý starý mládenec. Môžeme teda s istotou vedieť, že existuje Boh, chápaný ako večná bytosť, ktorá spôsobuje existenciu iných bytostí, ale sama nie je zapríčinená žiadnou inou realitou.

Hoci pravé Božie „meno“ je „Ja som, ktorý som“, toto meno zverené Mojžišovi, aby ním Izraeliti označovali Boha, je v skutočnosti forma hebrejského slovesa „byť“, čo znamená „On je“. Toto meno sa v hebrejčine hláskuje spoluhláskami JHVH. V niektorých starších anglických Bibliách bolo toto meno prepísané ako „Jehova“ (o tom viac neskôr). Vo väčšine súčasných anglických Biblií sa Božie meno JHVH vyjadruje ako LORD (PÁN) s veľkými písmenami.

Druhé prikázanie zakazuje zneužívať Božie meno. Neskôr v židovskej histórii (po babylonskom zajatí) Židia úplne prestali používať Božie meno, aby sa vyhli jeho zneužitiu. Keď pri hlasnom čítaní Písma natrafili na Božie meno JHVH, namiesto neho povedali hebrejské slovo adonai, „Pán.“ Toto je pôvod nášho označenia Boha a Ježiša Krista ako „Pán“.

Teraz k výrazu „Jehova“. Staroveká hebrejčina používala pri písaní len spoluhlásky. V stredoveku židovskí pisári vyvinuli spôsob vpisovania samohlások, ktoré sa dovtedy do značnej miery zachovali len ústnym podaním. Avšak bolo písárskou praxou ponechať všetky spoluhlásky starovekého textu nedotknuté a dopisovať samohlásky toho, čo sa pri bohoslužbe vyslovovalo. Z tohto dôvodu židovskí pisári pripísali hebrejské samohlásky z výrazu adonai k spoluhláskam „YHWH“ Božieho mena (alebo „JHVH“ v starej angličtine a nemčine) a toto sa objavilo (v staršej angličtine) ako názov „JeHoVaH.“ Toto však určite nie je staroveký spôsob vyslovovania mena Božieho. Učenci naznačujú, že to znelo ako „Jahve“, ale kresťanská tradícia nasleduje príklad Ježiša, apoštolov a judaizmu a používa titul „Pán“ (lat. dominus) namiesto fonetického mena Boha. To je dôvod, prečo sa meno „Jahve“ v katolíckej liturgii nepoužíva.

V Novom zákone sa Ježiš identifikuje ako JHVH, ako veľké Ja Som. Robí to najmä v Evanjeliu podľa Jána, obzvlášť na konci Jána 8, kde vyhlasuje pred davom, ktorý s ním debatuje: „Prv ako bol Abrahám, Ja Som!“ Dav správne chápe, že je to božský nárok, a pretože si myslí, že sa tak rúha, berú proti nemu kamene.

Po babylonskom zajatí (587 – 537 pred Kr.) sa začali Židia vyhýbať vyslovovaniu svätého mena Božieho a zdá sa, že časom bol oprávnený vysloviť to meno len veľkňaz, aj to len pri veľkých sviatkoch. Keď židovskí veriaci počuli vyslovované sväté meno Božie, s úctou padali na zem. Zdá sa, že túto prax má svätý Pavol na mysli, keď hovorí:

Preto ho Boh nad všetko povýšil a dal mu meno, ktoré je nad každé iné meno, aby sa na meno Ježiš zohlo každé koleno v nebi, na zemi i v podsvetí a aby každý jazyk vyznával: „Ježiš Kristus je Pán!“ na slávu Boha Otca (Flp 2, 9–11).

„Ježiš“ je nové „Sväté meno“, ktoré odhaľuje, kto je Boh vo svojej existencii. Nielenže je Bohom filozofov, večným, sebaexistujúcim, nevyhnutným súcnom, ale on je aj ten, kto miluje teba a mňa natoľko, že zomrie za nás, aby dokázal svoju lásku a pozval nás, aby sme mali podiel na večnosti s ním.

Responzóriový žalm Ž 103, 1-2. 3-4. 6-7. 8.11

*Dobroreč, duša moja, Pánovi *
a celé moje vnútro jeho menu svätému.
Dobroreč, duša moja, Pánovi *
a nezabúdaj na jeho dobrodenia. R.
Veď on ti odpúšťa všetky neprávosti, *
on lieči všetky tvoje neduhy;
on vykupuje tvoj život zo záhuby, *
on ťa venčí milosrdenstvom a milosťou. R.
Pán koná spravodlivo *
a prisudzuje právo všetkým utláčaným.
Mojžišovi zjavil svoje cesty *
a synom Izraela svoje skutky. R.
Milostivý a milosrdný je Pán, *
zhovievavý a dobrotivý nesmierne.
Lebo ako vysoko je nebo od zeme, *
také veľké je jeho zľutovanie voči tým, čo sa ho boja. R.*

Aj keď to na prvý pohľad nie je zjavné, responzóriový žalm súvisí s témou Božieho mena. O mnoho rokov neskôr bude Mojžiš prosiť Boha, aby sa zjavil na hore Sinaj. Boh súhlasí, že Mojžiša ukryje v skalnej štrbine, zatiaľ čo on nechá svoju prítomnosť prechádzať okolo, a keď prešiel popred neho..., volal:

„Pán, Pán je milostivý a láskavý Boh, zhovievavý, veľmi milosrdný a verný. On preukazuje milosrdenstvo tisícim, odpúšťa nepravosť, zločiny a hriech...!“ (Ex 34, 5–7)

Toto je klasický príklad, v ktorom „meno“ Boha je v skutočnosti opisom jeho vlastností či charakteru resp. takpovediac „prirodzenosti“. V istom zmysle je menom „Pána“ milosrdenstvo a milosť, neochvejná láska, vernosť a odpustenie. Toto je jeden z biblických odôvodnení bežného príslovia: „Najväčšou Božou vlastnosťou je jeho milosrdenstvo“.

Vráťme sa k žalmu 103 a všimnime si, že tento žalm v 8. verši zahŕňa časť „Mena Pána“ z Exodu 34, 5–7: „Milostivý a milosrdný je Pán, zhovievavý a dobrotivý nesmierne.“ Skrátená forma tohto verša sa používa ako refrén pri bohoslužbách.

Je úžasné vedieť zdôvodniť existenciu Boha aspoň ako večnej, všemocnej, inteligentnej bytosti. Ktokoľvek so stredoškolským vzdelaním si môže nacvičiť logické kroky, ktoré vedú k tomuto záveru. Ale o čo úžasnejšie je zistenie, že Boh je ešte oveľa väčší. On je Osoba, ktorá oplýva láskou, súcitom a milosrdenstvom! To siaha nad rámec všetkého, čo by sme mohli dosiahnuť iba rozumom a logikou.

1. list Korint'anom / 10, 1–6, 10–12

Nechcem, bratia, aby ste nevedeli, že všetci naši otcovia boli pod oblakom, všetci prešli cez more a všetci boli v oblaku a v mori pokrstení v Mojžišovi, všetci jedli ten istý duchovný pokrm a všetci pili ten istý duchovný nápoj, lebo pili z duchovnej skaly, ktorá ich sprevádzala, a tou skalou bol Kristus. Ale vo väčšine z nich nemal Boh zaľúbenie, veď popadali na púšti. To sa stalo ako predobraz pre nás, aby sme neboli žiadostiví zla, ako boli žiadostiví oni. Ani nerepcite, ako niektorí z nich reptali, a zahynuli od zhubcu.

Toto druhé čítanie nám má pripomínať „zvyšok Mojžišovho príbehu“: prechod cez Červené more, kráčanie za oblačným stĺpom na púšti, zázračné získanie vody zo skaly a mnohé vzbury na púšti (pozri Numeri 11–21 a 25). Pre súčasného veriaceho existuje vo všetkých týchto udalostiach morálny zmysel: stali sa ako „príklady“. V odbojných Izraelitov na púšti, ktorí tak rýchlo zabudli na Božie požehnania a stratili vieru, vidíme svoje vlastné tendencie a dostávame varovanie. Na Veľkú noc katechumeni zažijú pravý krst a s nimi budeme aj my „piť zo skaly, ktorou je Kristus“ (eucharistickej krvi). Nech my sme vernejší ako tí pred nami.

Evanjelium podľa Lukáša / 13, 1–9

Niektorí z tých, čo tam boli v tom čase, rozprávali Ježišovi o Galilejčanoch, ktorých krv Pilát zmiešal s krvou ich obetí. On im povedal: „Myslíte si, že títo Galilejčania boli väčší hriešnici ako ostatní Galilejčania, keď tak trpeli? Nie, hovorím vám, ale ak nebudete robiť pokánie, všetci podobne zahyniete. Alebo si myslíte, že tí osemnásť, čo na nich padla veža v Siloe a zabila ich, boli väčší vinníci ako ostatní obyvatelia Jeruzalema? Nie, hovorím vám, ale ak nebudete robiť pokánie, všetci zahyniete podobne.“

A povedal toto podobenstvo: „Ktosi mal vo vinici zasadený figovník a prišiel hľadať na ňom ovocie, ale nenašiel. Preto povedal vinohradníkovi: ‚Pozri, už tri roky chodím hľadať ovocie na tomto figovníku, a nič nenachádzam. Vytni ho! Načo ešte aj zem vyčerpáva?‘ On mu odvetil: ‚Pane, nechaj ho ešte tento rok. Okopem ho a pohnojím. Možno nabudúce prinesie ovocie. Ak nie, potom ho vytneš.“

Naše evanjelium od Lukáša je opisom Ježišovho učenia v rámci „cestovateľského rozprávania“, dlhej cesty Ježiša do Jeruzalema, ktorá začala krátko po Premenení a tvorí väčšinu Lukáša 9-19:

Ježiš sa odvoláva na niektoré konkrétne tragédie, ktoré sa stali nedávno a boli v čerstvej pamäti jeho súčasníkov. Historik Josephus (Jozef Flávius, pozn. prekl.), náš hlavný prameň o dejinách tej doby, nezaznamenáva ani jednu z týchto udalostí, ale spomenuté zverstvá proti Galilejčanom zodpovedajú tomu, čo vieme o charaktere Pontského Piláta, minimálne jeho tvrdej vládarskej ruke na začiatku pôsobenia vo funkcii guvernéra, predtým, než nepokoje a nespokojnosť za jeho vlády začalo oslabovať jeho postavenie na cisárskom dvore, ktorý chcel judského guvernéra, ktorý by držal obyvateľov potichu a platiacich dane

Ježiš karhá tendenciu medzi Židmi svojej doby, vrátane svojich učeníkov, vidieť typ smrti, či už priaznivý alebo nepriaznivý, ako božské hodnotenie spravodlivosti života človeka. V nebeskom kráľovstve sú veci naopak. Tí, ktorí zomierajú ako prenasledovaní, môžu byť v skutočnosti „požehnaní“ (Mt 5, 10–12).

Figovník je v prvom rade symbolom mesta Jeruzalem, ktoré sa Ježiš chystá navštíviť. Keď príde, nenájde tam ovocie pokánia. V dôsledku toho bude mesto napokon zničené (v istom zmysle sa samo zničí) v roku 70 n.l.

Na druhej strane figovník je prototypom a varovaním pre každého z nás. Pán je milostivý a milosrdný, ako vyhlásili aj predchádzajúce čítania, ale čas, keď je „okno“ milosti pre nás otvorené, je prakticky obmedzený. Zostáva nám len tento krátky život na to, aby sme využívali Božie milosrdenstvo a začali prinášať ovocie pokánia.

Čo znamená prinášať ovocie? V Novom zákone sa pod „ovocím“ bežne chápu čnosti, ktoré označujú vnútornú spravodlivosť ako pri „ovoci Ducha“: láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrotá, vernosť, miernosť, zdržanlivosť (Gal 5, 22). Avšak „ovocie“ sa môže vzťahovať aj na rozmnožovanie viery v iných, teda v privádzanie druhých k spáse. Toto môže byť zmysel „ovocia“ v Jánovi 15, 1–16.

Slová svätého Pavla z listu Galaťanom môžeme brať takmer ako vysvetlenie Ježišových slov v podobenstve o figovníku:

Hovorím však: Žite duchovne a nebudete splňať žiadosti tela. Lebo telo si žiada, čo je proti duchu, a duch, čo je proti telu. Navzájom si odporujú, aby ste nerobili to, čo chcete. Ale ak vás vedie Duch, nie ste pod zákonom. A skutky tela sú zjavné: je to smilstvo, nečistota, chlipnosť, modloslužba, čary, nepriateľstvá, sváry, žiarlivosť, hnev, zvady, rozbroje, rozkoly, závisť, opilstvo, hýrenie a im podobné. O tomto vám vopred hovorím, ako som už povedal, že tí, čo robia takéto veci, nedosiahnu Božie kráľovstvo. Ale ovocie Ducha je láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrotá, vernosť, miernosť, zdržanlivosť. Proti tomuto zákona niet. Tí, čo patria Kristovi Ježišovi, ukrižovali telo s vášňami a žiadosťami. (Gal 5, 16–23)

V evanjeliu tohto týždňa nás Cirkev vyzýva, aby sme v tomto svätom pôstnom období ťažili z Božieho milosrdenstva, aby sme skutočne od základov zmenili svoj život, aby sme sa obrátili a prinášali ovocie, ktoré sa páči Bohu. Naše skutky sebazaprenia a umŕtvovania sú spôsoby, ktorými sme „ukrižovali telo s jeho vášňami a žiadosťami“, aby sme mohli skutočne slobodne žiť tie čnosti, ktoré Písmo označuje ako ovocie Ducha Svätého.